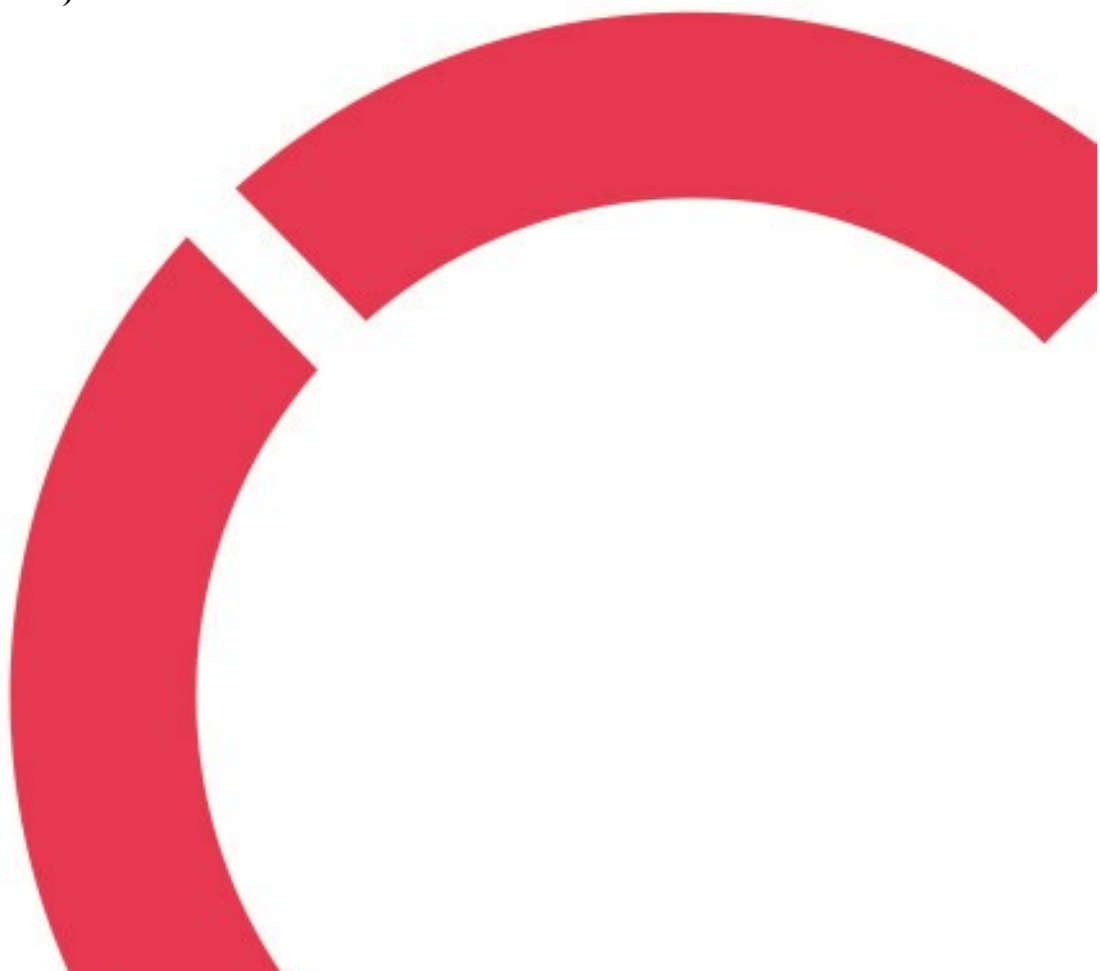

Jonna Sinikumpu

300 KILOMETRIÄ MUSIIKKIOPISTOON

**Miten harvaan asutulla alueella kasvaminen vaikuttaa
musiikkipedagogiopiskelijan identiteettiin?**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikkipedagogi (AMK)
Toukokuu 2022**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Toukokuu 2022	Tekijä/tekijät Jonna Sinikumpu
Koulutus Musiikkipedagogi		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi 300 KILOMETRIÄ MUSIIKKIOPISTOON. Miten harvaan asutulla alueella kasvaminen vaikuttaa musiikkipedagogiopiskelijan identiteettiin?		
Työn ohjaaja Lasse Penttinen		Sivumäärä 27 + 1
Työelämäohjaaja		
<p>Opinnäytetyössäni tutkin harvaan asutulla alueella kasvaneiden musiikkipedagogiopiskelijoiden kokemuksia heidän lapsuudenaikaisista musiikkiopinnoistaan, ja miten harvaan asutulla alueella kasvaminen vaikutti heidän käsitykseensä itsestään ja identiteetistään musiikkipedagogina. Työ on laadullinen tutkimus ja tutkimuksen aineistona ovat teemahaastattelut.</p> <p>Opinnäytetyössä tarkastelin musiikin opiskelua Suomessa perehtyen vapaaseen sivistystyöhön, taiteen perusopetukseen ja toisen asteen ammatilliseen koulutukseen sekä Lapin maakunnan musiikinopiskelumahdollisuuksiin. Tarkastelin identiteetin pohtimisen tarpeellisuutta, minuuden tutkimuksen historiaa, identiteettiteorioita, identiteetin lähteitä ja identiteetin eri osa-alueita. Tutkimuksessani haastatelin neljää Lapin maakunnan harvaan asutetuilla alueilla lapsuutensa asunutta musiikkipedagogiopiskelijaa suhteestaan musiikkiopintoihinsa, ja miten he kokivat lapsuuden asuinympäristönsä vaikuttaneen identiteettiinsä.</p> <p>Tuloksista kävi ilmi, että harvaan asutulla seudulla musiikin harrastamiseen liittyy monia käytännön haasteita, kuten opetustarjonnan vähäisyys ja pitkät välimatkat. Harvaan asutulla alueella kasvaminen ja musiikin opiskelu toisella paikkakunnalla vaikuttavat monin tavoin ihmisen käsitykseen itsestään.</p>		
Asiasanat harvaan asuttu alue, identiteetti, Lappi, maaseutu, musiikin opiskelu, musiikkipedagogi, syrjäseutu		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date May 2022	Author Jonna Sinikumpu
Degree programme Bachelor of Culture and Arts, Music Pedagogue		
Name of thesis 300 KILOMETERS TO THE CONSERVATORY. How does growing up in a sparsely populated area affect the identity of a music pedagogy student?		
Centria supervisor Lasse Penttinen		Pages 27 + 1
Instructor representing commissioning institution or company		
<p>In my thesis, I researched the experiences of music pedagogy students who grew up in a sparsely populated area during their childhood music studies, and how growing up in a rural area affected their perception of themselves and their identity as a music pedagogue.</p> <p>In my thesis, I examined music studies in Finland, focusing on Liberal Adult Education, Basic Art Education and Vocational Education and Training, as well as observing the possibilities of studying music in the region of Lapland. I considered the necessity of reflecting on one's identity, studied the history of selfhood research, identity theories, the sources of identity, and the different aspects of identity. In my research, I interviewed four music pedagogy students, who grew up in sparsely populated areas in Lapland, about their relationship to their music studies, and how they experienced that the environment during their childhood affected their identity.</p> <p>The results showed that in a sparsely populated area, there are many practical challenges associated with studying music, such as the lack of education in music and long distances. Growing up in rural area and studying music in another locality affects a person's perception of themselves in many ways.</p>		
Key words identity, Lapland, countryside, music study, music pedagogy, remote area, sparsely populated area		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 MUSIIKINOPIKSELU SUOMESSA	3
2.1 Vapaa sivistystyö ja kansalaisopisto.....	3
2.2 Taiteen perusopetus	3
2.3 Musiikkialan perustutkinto.....	4
2.4 Musiikinopiskelu Lapin maakunnassa.....	4
3 IDENTITEETTI	6
3.1 Identiteetin ja minuuden tutkimuksen historiaa.....	7
3.2 Identiteettiteorioita	8
3.3 Kulttuuri-identiteetti.....	9
3.4 Ammatillinen identiteetti.....	9
3.5 Oppijan ja opettajan identiteetti.....	10
4 TUTKIMUSHAASTATTELU	12
4.1 Teemahaastelu	12
4.2 Haastattelukysymykset.....	12
4.3 Haastattelun toteutus	13
4.3.1 Musiikkiopinnot lapsuudessa	13
4.3.2 Alueen asettamat haasteet	14
4.3.3 Alueella kasvamisen positiiviset vaikutukset.....	15
4.3.4 Musiikkiopintoihin siirtyminen ja verkostoituminen	16
4.3.5 Motiivi uravalintaan	18
4.3.6 Musiikkipedagogina harvaan asutetulla seudulla.....	19
5 POHDINTA	20
6 YHTEENVETO	23
LÄHTEET	25
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tasa-arvoisten mahdollisuuksien tarjoaminen harvaan asutuille seuduille on haastavaa. Muuttoliikkeen pääasiallinen suunta on jo pitkään ollut maaseudulta kaupunkiin. Väkiluvun pienentyessä myös palveluiden tarvitsijoiden määrä vähenee. Palvelujen tuottamisen muuttuessa kannattamattomaksi myös työllisyys laskee. Tilastokeskuksen 2021 julkaisemassa tilastossa kotitalouksisen varallisuudesta vuonna 2019 korkeasti koulutetuilla on eniten varallisuutta (Tilastokeskus 2021). Ylen vuonna 2016 julkaistussa artikkelissa kerrottiin korkeakoulutettujen työttömyyden kasvaneen Lapissa (Aula 2016). Toisessa Ylen artikkelissa kerrottiin suomalaisten omaisuudesta noin 70 prosenttia olevan kiinni reaali-omaisuudessa eli käytännössä asunnoissa (Brännare 2015). Yle uutisoi maaseudun talojen arvojen olevan voimakkaassa laskussa (Kasurinen 2015). Muuttoliikkeen ollessa haja-asutusseuduilla tappiollinen myös asuntojen arvo laskee ja haja-asutusseudulla asuvien omaisuus menettää arvoaan. Muuttoliikkeen suuntaa onkin mm. edellä mainituista syistä johtuen vaikea muuttaa, ja harvaan asuttujen seutujen asutustiheys jatkaa harventumistaan.

Opinnäytetyöni tavoitteena on valottaa yksilöiden kokemuksia musiikinopiskelusta harvaan asutulla alueella ja niiden vaikutusta yksilön kokemukseen itsestään ihmisenä ja ammatti-identiteetistään musiikkipedagogina. Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen kohteena on yleensä ihminen ja hänen kokemustodellisuutensa (Varto 1996, 23). Laadullisessa tutkimuksessa aineiston tieteellisyyden kriteerinä on aineiston määrän sijasta aineiston laatu. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein pieneen määrään tapauksia ja pyritään analysoimaan niitä perusteellisesti. Tutkija pyrkii omista kokemuksistaan huolimatta hypoteesittomuuteen, eli hänellä ei ole ennakkooletuksia tutkimuskohteesta tai tutkimuksen tuloksista. (Eskola & Suoranta 1998, 18–19.)

Tutkimukseni aineistona on opinnäytetyön loppuosan teemahaastattelut, joissa haastattelin neljää Lapin maakunnassa syntynyttä ja harvaan asutetulla seudulla lapsuutensa asunutta musiikkipedagogiopiskelijää. Taustastani huolimatta pyrin tutkimuskysymyksiä laatiessani lähestymään aihetta ilman ennakkooletuksia. Haastatteluissa käsittelin haastateltavien lapsuuden musiikkiopintoja ja niihin liittyviä haasteita, haastateltavien kokemuksia alueella kasvamisen positiivisista vaikutuksista, musiikkiopintoihin siirtymisestä ja verkostoitumisesta, musiikkipedagogin uravalintaan vaikuttaneita tekijöitä ja näkemyksiä musiikkipedagogin työstä harvaan asutulla alueella. Rajasin haastateltavat Lapin maakuntaan käytännön syistä: alueen kulttuuri ja alueelliset ominaisuudet ovat itselleni tuttuja omasta lapsuudestani, eikä haastateltavien etsimiseen tarvinnut käyttää runsaasti aikaa. Oman taustani vuoksi ymmärrän

myös haastateltavien kokemusten kontekstin. Lapin maakunta on pinta-alaltaan Suomen suurin, joten välimatkat ovat pitkiä. Esimerkiksi omasta kotikylästäni lähimpään kaupunkiin oli matkaa 230 kilometriä. Lapin maakunta on myös väestötiheydeltään Suomen pienin.

Opinnäytetyön musiikinopiskelua Suomessa käsittelevässä osiossa tarkastelen valtion tukemia korkeasteen opintoja edeltäviä musiikinopiskelun eri mahdollisuuksia Suomessa. Perehdyn vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen ja toisen asteen muusikon perustutkinnon koulutusten laissa asetettuihin tehtäviin ja tavoitteisiin. Osion lopuksi tarkastelen Lapin maakunnan musiikinopiskelumahdollisuuksia.

Identiteettiä käsittelevässä osiossa paneudun Jannica Heinströmin, Eero Ropon ja Eero Sormusen toimittaman Identiteetistä informaatiolukutaitoon – tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija -teoksen ja Pertti Raution ja Mikko Saastamoisen toimittaman Minuus ja identiteetti: sosiaalipsykologinen ja sosiologinen näkökulma -teoksen kautta siihen, miksi identiteetin pohtiminen on ajankohtaista ja miten identiteetti ja minuus määritellään. Käyn myös läpi identiteetin ja minuuden tutkimuksen historiaa ja William Jamesin, George Herbert Meadin ja Erik H. Eriksonin teorioita identiteetistä (Rautio 2006; [James 1950]; Eteläpelto & Vähäsantanen 2010; Mead 1934; Mäki-Kulmala 2015; [Erikson 1980]). Tarkastelen myös kulttuurillisen identiteetin suhdetta yksilöön. Lopuksi tarkastelen musiikkipedagogiopiskelijalle keskeisiä identiteetin osa-alueita: ammatti-identiteettiä ja oppijan ja opettajan identiteettiä.

Opinnäytetyö antaa näkökulmia musiikin opiskelusta kaupunkiympäristöstä poikkeavassa todellisuudessa. Toivon, että opinnäytetyöni lisää tietoutta haja-asutusseutujen musiikinopiskelusta ja motivoi harvaan asuttujen seutujen musiikinopiskelun kehittämistä.

2 MUSIIKINOPISELU SUOMESSA

Tässä luvussa tarkastelen valtion tukemia musiikinopiskelun mahdollisuuksia Suomessa. Keskityn korkea-asteen opintoja edeltäviin koulutuksiin tarkastellen vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen ja toisen asteen ammatillisen perustutkinnon koulutuksia ja niiden lain mukaisia tehtäviä ja tavoitteita. Luvun lopuksi tarkastelen musiikin koulutusta Lapin maakunnassa.

2.1 Vapaa sivistystyö ja kansalaisopisto

Vapaan sivistystyön lain (21.8.1998/632, 2 §) piiriin kuuluvia oppilaitoksia ovat kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset. Suomessa on vuonna 2022 176 kansalaisopistoa (Kansalaisopistot 2022a). Kansalaisopistot ovat osa vapaata sivistystyötä, jonka järjestämistä valtio tukee rahallisesti (Kansalaisopistojen liitto). Vapaan sivistystyön lain (21.8.1998/632, 2 §) mukaan kansalaisopistojen tarkoituksena on vastata paikallisiin sivistystarpeisiin. Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Sen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteuttamista. (Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632, § 1.) Kansalaisopistot ovat kaikille avoimia oppilaitoksia, jossa opinnot perustuvat omaehtoiseen oppimiseen. Kansalaisopistojen kurssitarjonta vaihtelee paikkakunnittain, ja kuntalaiset voivat usein esittää toiveita kurssitarjontaa koskien. (Kansalaisopistot 2022a.)

2.2 Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen (Laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633, § 1).

Opetushallituksen vuonna 2017 julkaistussa taiteen perusopetuksen uuden opetussuunnitelman perusteissa kerrotaan taiteen perusopetuksen musiikkiopinnoissa olevan kaksi oppimäärää, laaja ja yleinen, joista molemmat luovat edellytykset musiikin harrastamiselle ja hyvän musiikkisuhteen syntymiselle.

Taiteen perusopetukseen kuuluu varhaisiän musiikkikasvatus, jonka tavoitteena on lapsen luovuuden, itsetunnon sekä musiikillisten valmiuksien kehittäminen leikinomaisen toiminnan kautta. Yleisen oppimäärän tavoitteena on tukea oppilaan omaehtoista musiikin harrastamista. Yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tarkoituksena on musiikin perustaitojen hankkiminen ja yhteissoiton perustaitojen oppiminen. (Opetushallitus 2017.)

Laajan oppimäärän tavoitteena on oppilaan musiikillisen osaamisen kehittäminen ja oppimisesta iloittaminen. Laajan oppimäärän perusopintojen tarkoituksena on innostaa oppilasta opiskelemaan musiikkia tavoitteellisesti ja kehittämään musiikillisia taitojaan pitkäjänteisesti. Laajan oppimäärän syventävissä opinnoissa oppilas painottaa opintojaan valitsemallaan tavalla ja oppii suuntaamaan oppimistaan ja asettamaan tavoitteita musiikinopiskelulle. Keskeinen ero laajan ja yleisen oppimäärän välillä on opintojen laajuus. Laajan oppimäärän päättötodistukseen merkitään sanallinen arvio opinnoista. Yleisen oppimäärän päättötodistuksessa arviota opinnoista ei merkitä. (Opetushallitus 2017.) Taiteen perusopetusta tarjotaan musiikkiopistoissa, konservatorioissa ja osassa kansalaisopistoja (Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2022).

2.3 Musiikkialan perustutkinto

Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä työelämän toimintakokonaisuuteen liittyvällä osa-alueella. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 11.8.2017/531, § 5.)

Musiikkialan perustutkinnon voi suorittaa muusikon, musiikkiteknologian tai pianonvirittäjän osaamisalalla. Opinnot luovat valmiudet itsenäiseen toimimiseen ja osaamisen sujuvaan käyttämiseen musiikkialan eri tehtävissä. Perustutkinnon suorittanut voi työllistyä mm. orkestereissa, musiikkioppilaitoksissa tai itsenäisenä yrittäjänä. Musiikkialan perustutkinnon voi suorittaa toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa. (Opintopolku 2022.)

2.4 Musiikinopiskelu Lapin maakunnassa

Kaikissa Lapin kunnissa toimii kansalaisopisto. Kunnalla on joko oma kansalaisopisto tai opistopalveluja tuottaa useamman kunnan yhteinen kansalaisopisto, kuten Revontuliopisto (Enontekiö, Kittilä ja

Sodankylä), Meän opisto (Pello ja Ylitornio), Kemijärven kansalaisopisto (Kemijärvi, Pelkosenniemi, Savukoski) ja Kivalo-opisto (Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola) (Kansalaisopistot 2022b). Lapissa taiteen perusopetusta tarjoaa Koillis-Lapin musiikkiopisto, Meri-Lapin musiikkiopisto ja Lapin musiikkiopisto. Meri-Lapin musiikkiopistolla on toimipisteet Kemissä ja Torniossa, Koillis-Lapin musiikkiopistolla on toimipisteet Kemijärvellä, Pelkosenniemellä, Sallassa ja Savukoskella. Lapin musiikkiopistolla on toimipisteet Rovaniemellä, Sodankylässä ja Pellossa, ja se järjestää opetusta myös Ranualla ja Posiolla. (Suomen musiikkioppilaitosten liitto 2022.) Lapin maakunnassa musiikkialan perustutkinnon voi suorittaa Ammattiopisto Lappiassa, Torniossa. Lappiassa tarjotaan musiikkiteknologin koulutusta sekä muusikon koulutusta rytmimusiikin suuntauksella. (Opintopolku 2022.)

3 IDENTITEETTI

Identiteettiä on tutkittu monissa eri tieteenaloissa, mm. filosofiassa, psykologiassa ja yhteiskuntatieteissä. Identiteetti-käsite tulee latinan ”samuutta” tai samana pysymistä tarkoittavasta sanasta *identitās* tai *ident (idem)*. Viime vuosisadan yhteiskunnallisten tapahtumien vaikutuksesta syntynyt postmodernismi ja digitalisaatio ovat muokanneet käsityksiä yksilöstä ja kansalaisuudesta. Identiteetin perustana ollut kulttuurillinen ja yhteisöllinen vakaumus on kadonnut, tulevaisuusperspektiivi on lyhentynyt, ja näin tarve yksilön identiteetin jatkuvalla uudelleenmäärittelylle on kasvanut. (Ropo 2015, 26–28.) Perinteisessä yhteiskunnassa yksilön asema muiden joukossa määräytyi jo pitkälti syntymässä, eikä identiteettiä tarvinnut juurikaan pohtia. Nykyaikana mahdollisuuksien ja valintojen määrän kasvaessa ja markkinayhteiskunnan tarjotessa ihmisille ihanteita ja vaatimuksia yksilön identiteetistä on identiteetin työstämisestä tullut monille jatkuva ponnistelujen kohde. (Rautio 2006, 19–20.)

Saastamoisen (2006, 170, 174) mukaan minuus on yksilön refleksiivinen tietoisuus itsestään ja identiteetti on yksilön itsensä ja muiden määritelmä siitä, ”kuka minä olen” tai ”keitä me olemme”. Identiteetin rakentumisen keskeinen edellytys on ihmisen kyky tarkastella itseään muiden silmin. Identiteetin tietoinen pohtiminen kasvattaa yksilön elämäntapoihin, opiskeluun ja uraan liittyvien valintojen mahdollisuutta. McAdams (1997, 61–62) tiivistää länsimaisen minäkäsityksen mukaista minuutta kuvailemalla sitä läpi elämän kehittyvänä yksilöllisenä projektina, jota yksilö työstää tietoisesti arjessaan pohtimalla minuutta ja identiteettiä osana arkipäivän tilanteita. Minuus on monikerroksinen ja sillä on sisin, joka on yksilön moraalinen keskeinen lähde. Ihminen rakentaa elämästään narratiivisen tarinan ymmärtääkseen elämäänsä ja suhteuttaakseen omaa elämänkaartaan ympäröivän kulttuurin malleihin elämäntapokulttuurista. Saastamoinen (2006) kirjoittaa minuuden muuttuvan identiteetiksi, kun minuutta pyritään määrittelemään ja arvottamaan. Identiteetin voisi kiteyttää tavoiksi, joilla ihmiset määrittelevät itsensä suhteessa itseensä, sosiaaliseen ympäristöönsä ja kulttuurinsa. (Saastamoinen 2006, 172.)

Identiteetti on kielenkäytössä vakiintunut käsite, mutta sen määritelmä tutkimuksen piirissä ei ole yksiselitteinen, ja identiteettikäsitteen laajuus vaihtelee. Sosiologisena käsitteenä identiteetin kautta yksilö voidaan luokitella ryhmiin, joilla voidaan ilmaista yksilön osallisuutta yhteiskunnallisissa ja yhteisöllisissä kategorioissa (esim. suomalainen, opettaja), tai identiteetti kuvaa verkostoja ja rooleja, joissa yksilö omien valintojensa tuloksena vaikuttaa. (Ropo 2015, 27–31.) Alcoff ja Mendieta (2003) luettelevat

identiteetin lähteiksi rodun, yhteiskuntaluokan, kansallisuuden ja sukupuolen. Psykologisena käsitteenä identiteetin voi ymmärtää persoonalliseksi olemisen, samaistumisen tai johonkin kuulumisen tunteeksi (Ropo 2015, 27–31).

3.1 Identiteetin ja minuuden tutkimuksen historiaa

Psykologia tieteenä sai alkunsa vasta 1800-luvulla, mutta ihminen on aina ollut kiinnostunut itsestään ja elämänkaarestaan. Esimerkiksi Kungfutse (551 eaa. – 479 eaa.), kiinalainen ajattelija, ja Solon (n. 630 eaa. – 560 eaa.), kreikkalainen runoilija, jaksottivat ihmiselämää eri vaiheisiin. (Dunderfelt 1997, 24–25; Britannica 2022a; Britannica 2022b.) Elämänkaarta on pohdittu monissa eri kulttuureissa. Intian kulttuurissa ihmiselämä jaetaan eri elämänasteisiin opiskeluajasta munkin elämään asti. Juutalaisien perinteisessä elämänkaarinäkemyksessä pyhien tekstien lukeminen aloitetaan 5-vuotiaana, ja eri elämänvaiheiden jälkeen yksilö on 100-vuotiaana valmis poistumaan tästä elämästä. Myös Vanhan testamentin Saarnaajan kirjassa käsitellään ihmiselämän rytmillisyyttä luetteloimalla kaikkien taivaan alla olevien asioiden määrähetket. (Dunderfelt 1997, 25–26.)

Antiikin Rooman keisariaikaan vaikuttaneen stoalaisen filosofian mukaan ihmisen tuli elää sopuoinnussa järjellä käsitettävän kosmoksen osana. ”Omaksi ottamisen” (*oikeios*) kautta elävät oliot tulivat tietoisiksi ruumistaan, itsesäätelystä, tietoisuudesta ja sosiaalisuudesta, mikä mahdollistaa ihmiselle lajityypillisen toiminnan. Stoalaisen filosofi Senecan (n. 4 eaa. – 65 jaa.) mukaan oma itse on se, joka säilyy läpi elämän muuttumattomana. Myöhäiskeskiajan franseskaanioppineiden ja nykyajan eksistentiaalisten mukaan ihmisellä, toisin kuin eläimillä, on jossain määrin mahdollisuus valita, millaiseksi persoonaksi hän kehittyi. (Rautio 2006, 11–12.)

René Descartes (1596–1650) totesi kuuluisasti ”*Cogito, ergo sum*” eli ”*Ajattelen, olen olemassa*”. Hän päätteli, että koska kaiken olemassaoloa voi epäillä, voi epäilevä tietoisuus olla periaatteessa olemassa, vaikka ulkomaailmaa ei olisikaan. Tietoisuuden olemassaolo on itsenäinen ja riippumaton ruumiin olemassaolosta. Descartesin mukaan aineeton mieli ja materiaallinen ruumis voivat vaikuttaa toisiinsa, ja muodostavat näin yhden kokonaisuuden. (Määttänen 1998, 102–104.) Kartesiolaiseksi dualisimiksi nimetyn väitteen mukaan olemisen todellinen perusta on ajattelu ja tietoisuus ajattelusta (Rautio 2006, 13).

3.2 Identiteettiteorioita

William Jamesin (1842–1910) mukaan mielen tapahtumat liittyvät ketjumaisesti aina toiseen tapahtumaan, ja havaintojen ketjun luoma samuuden tunne on ihmisyyden peruskokemus. James jakaa ihmisen minuuden kahteen: empiiriseen eli havainnoitavaan minään (*Me*), jonka aspekteja ovat materiaallinen, sosiaalinen ja henkinen minä, ja puhtaaseen minään (*I*), prosessiin, joka luo persoonallisen identiteetin kokemuksen. (Rautio 2006, 16–17; [James 1950].) Empiirinen minä (*Me*), on se osa identiteettiämme, joka voidaan havaita. Sen materiaaliseen ulottuvuuteen kuuluu keho, omaisuus, oman työn tulokset ja perhe. Sosiaalinen ulottuvuus perustuu tarpeeseen saada huomiota ja arvostusta muilta. Henkinen ulottuvuus koostuu ihmisen omaa minää ja tunteita koskevista tulkinnoista, älyllisistä kyvyistä, luonteesta ja moraalista. Persoonallinen minä (*I*), voi pysyvämpänä reflektoida muuttuvaa empiiristä minää (*Me*). (Eteläpelto ym. 2010, 52–53.)

Jamesin minäteoriaa jatkanut George Herbert Mead (1863–1931) piti identiteettiä sosiaalisena konstruktiona, jossa minuus on vuorovaikutuksen tuotos. Hän korosti kielellä olevan keskeinen asema minän kehitykselle, sillä minuus syntyy ihmissuhteiden ja sosiaalisen kokemuksen kautta. Mead oletti yksilön myös ajattelevan keskustelemalla mielessään jonkun määrittelemättömän toisen kanssa. Empiirinen minä (*Me*) on toisten asenteista yksilön omaksuma kokonaisuus, minän tietoinen ja ensisijainen puoli. Persoonallinen minä (*I*) on minän spontaani, nykyhetkessä toimiva puoli, joka tulee ilmi yksilön käyttäytyessä impulsiivisesti. (Eteläpelto ym. 2010, 54–55; Mead 1934, 145–148, 209–213; Rautio 2006, 17–18.)

Erik H. Eriksonin (1902–1994) mukaan identiteettiä koskeva kriisi sijoittuu nuoruuteen, 12–20 vuoden ikään, mutta identiteetin kehitys jatkuu kaikissa elämänkaaren vaiheissa. Erikson jakoi identiteetin minäidentiteettiin, persoonalliseen identiteettiin ja sosiaaliseen identiteettiin. Minäidentiteetti, tiedostamaton tunne minän eheydestä ja jatkuvuudesta, tulisi saavuttaa nuoruudessa eri roolien hajaannuksen keskellä. Persoonallinen identiteetti koostuu ihmisen omaksumista valinnoista, rooleista ja samaistumisen kohteista, joita ovat mm. arvot, uskomukset, ideologiat, urasuuntautuneisuus, tyyli ja kielenkäyttö. Sosiaalinen identiteetti tarkoittaa asemia ja yhteisöjä, joihin yksilö tuntee kuuluvansa. (Mäki-Kulmala 2015, 141–143; [Erikson 1980].)

3.3 Kulttuuri-identiteetti

Kulttuurin käsite tulee latinan viljelyä tarkoittavasta sanasta (*cultura*), joka teollistumisen myötä alkoi viitata myös taiteisiin. Kulttuuri ilmenee toimintatapoina, arvoina sekä aineellisina ja aineettomina tuotteina, jotka ryhmän jäsenet kokevat ryhmälleen ominaisiksi. Eri viiteryhmien jäsenyys muodostaa yksilön kulttuuri-identiteetin. (Räsänen 2020, 19.) Anttonen (2009) mukaan identiteetti rakentuu perinteistä. Kulttuurin keskeinen ominaisuus on perintö, ja perinne on sukupolvelta toiselle välittyvää tietojen ja taitojen perintöä. (Anttonen 2009, 1.)

Kulttuuri-identiteetissä on mikrokulttuurisia ja makrokulttuurisia ulottuvuuksia, jotka ovat yhteydessä toisiinsa. Mikrokulttuuriksi kutsutaan eri viiteryhmien jäsenyyksistä (sukupuoli, ikä, kieli, kyvyt, sosiaalinen asema, asuinpaikka, maailmankatsomus, etnisyys) rakentuvaa yksilön elämäntapaa. Makrokulttuuri muodostuu valtiojärjestelmän ja globaalien vaikutteiden vuorovaikutuksesta viiteryhmien eli osakulttuurien kanssa. (Räsänen 2020, 20–29.)

Yksi keskeinen kulttuuri-identiteetin lähde on kokemus kansalaisuudesta (Räsänen 2020, 29). Kulttuurinen identiteetti vaikuttaa kansalaisen suhtautumiseen valtiiovallan toimiin. Heikko kansallinen identiteetti vaikuttaa yksilön toimintaan mm. oman edun tavoitteluna suhteessa viiteryhmänsä ulkopuolisiksi koettuihin ”kilpailijoihin”. (Ropo 2015, 29.) Eri maiden välillä on suuria eroja alueellisuuden ja paikallisuuden merkityksellä yksilön identiteetin rakentumiseen. Esimerkiksi yksilön asema sosiaalisessa hierarkiassa voi olla alueellista kulttuuripiirrettä keskeisempi identifikaation lähde. Alueen identiteetti rakentuu luonnon, historian, sosiaalisen rakenteen, kulttuurin, kielen ja murteiden pohjalle perustuvasta symboliikasta, mielikuvista ja odotuksista, joita alueeseen liitetään ja joiden perusteella alue erotuu muista. Nämä tekijät ovat osa asukkaiden alueellista identiteettiä ja vaikuttavat yksilön turvallisuudentunteeseen. (Paasi 1996.)

3.4 Ammatillinen identiteetti

Ammatti-identiteetti on keskeinen aikuisen identiteetin osa-alue. Työ voi olla keskeinen persoonallisen identiteetin rakentaja tai väline muiden elämänarvojen toteuttamiseen. (Eteläpelto ym. 2010, 51.)

Ammatillinen identiteetti rakentuu sosiaalisen ja persoonallisen identiteetin välisen dialogin kautta, jonka painotukset vaihtelevat ammatti-identiteetin rakentumisen eri vaiheissa. Uran alkuvaiheessa so-

siaaliseen ympäristöön sopeutuminen voi olla vahvempaa kuin persoonallisten arvojen ja normien painotus. Parhaimmillaan dialogi on vastavuoroista yksilön identiteettiaseman ja vallitsevan sosiaalisen ympäristön kanssa. (Eteläpelto ym. 2010, 62–63.)

Palkkatyössä käyviltä pyydetään enenevässä määrin yhä yrittäjämäisempää otetta. Omaa osaamista voidaan pyytää esitettävän mm. portfolion tai näyttötutkinnon kautta. Työntekijän tulee pystyä tunnistamaan oma osaamisensa, tiedostamaan vahvuutensa ja markkinoimaan niitä, mikä vaatii tietoisuutta omasta ammatillisesta identiteetistä. (Eteläpelto ym. 2010, 47.)

3.5 Oppijan ja opettajan identiteetti

Nyky aika vaatii koulutukselta tietoista suhtautumista tietojen, taitojen ja osaamisen hankinnan lisäksi opitun ja opittavan tiedon merkitykseen ja sen käyttöön (Ropo 2015, 27–28). Oppijan identiteetin rakentamisen prosessissa oppilas tutustuu oman kiinnostuksensa perusteella maailman eri ilmiöihin koulun ja informaatioympäristönsä tarjonnan tukemana (Heinström, Sormunen & Ropo 2015a, 11). Räsänen (2020, 19) mukaan oppija edustaa useita kulttuurisia ryhmiä. Heinström ym. (2015b) nimeävät itsenäisen oppijuuden peruselementeiksi kolme identiteetin eri puolta: yksilöllinen identiteetti, jossa omalle toiminnalle on asetettu perustellut tavoitteet, yhteisöllinen identiteetti, joka ilmenee yksilön ymmärryksenä omasta vastuustaan lähiyhteisönsä toiminnassa, ja kulttuurinen identiteetti, joka voi ilmetä mm. yksilön ymmärryksenä suhteestaan elinympäristöönsä ja sen tulevaisuuteen (Heinström ym. 2015b, 321). Ammattiin opiskelevat luovat käsityksensä ammatillisesta opettajuudesta opetustilanteissa saamien kokemustensa kautta (Koski-Heikkinen 2014, 110).

Yksilöllinen ja persoonallinen puoli identiteetistä korostuu luovissa ammateissa. (Eteläpelto ym. 2010, 63.) George Herbert Mead (1934, 209) näki persoonallisen minän pohtimisen tarpeelliseksi taiteilijalle, sillä taiteilijan tulee kyetä esittämään jotakin uutta ja luovaa. Opettajan tehtävät vaativat pitkäjänteistä itsensä kehittämistä ja persoonallista kasvua ja luovat alat vahvaa sitoutumista sekä luovaa persoonallista panosta. Tällöin työhön liittyviä mielikuvia, arvoja ja ihanteita on arvioitava ja muokattava, jotta persoonan kasvu ja ammatillinen uusiutuminen mahdollistuvat. Oman työtoiminnan ja sen vaikutusten reflektointi on välttämätöntä ammatillisen identiteetin uudelleenmäärittelylle. (Eteläpelto ym. 2010, 48, 55.) Koski-Heikkisen (2014) mukaan opetustyössä jaksamisen ja onnistumisen perustana on ammatti-identiteetin aktiivinen kehittäminen. Opettajan ammatti-identiteetin kehittämisen kautta syntyy

mahdollisuus toimivan auktoriteettisuhteen muodostumiseen. Hän kuvaa opettajan ja oppilaan välisen onnistuneen vuorovaikutussuhteen luovan edellytykset myönteiselle auktoriteettisuhteen syntymiselle. Toimivan auktoriteettisuhteen myötä opettajan pedagoginen toiminta muuntuu ilmentämään hänen henkilökohtaisia ominaisuuksiaan. Koski-Heikkinen tiivistää ideaalin ammatillisen opettajuuden muodostuvan kehittyvän ammatti-identiteetin ja arvostetun auktoriteetin yhteissummana. (Koski-Heikkinen 2014, 145, 155–156.)

4 TUTKIMUSHAASTATTELU

Tutkimushaastattelu voi muistuttaa spontaania keskustelua, mutta sillä on tietty päämäärä. Tavallisesta keskustelusta tutkimushaastattelu eroaa osallistujien erilaisten roolien vuoksi: haastattelijalla on tietty tiedon intressi, jonka vuoksi hän tekee kysymyksiä ja ohjaa keskustelua, ja haastateltavalla on tiedon antajan rooli. (Ruusuvuori & Tiittula 2009, 22–23.) Haastattelussa tulee ilmi myös ei-kielelliset sanomat: eleet, ilmeet ja asennot ovat olennainen osa kommunikaatiota, ja ne heijastavat ihmisen ajattelua ja tietoisuutta (Hirsjärvi 1995, 96).

4.1 Teemahaastelu

Teemahaastattelussa haastattelu kohdennetaan tiettyihin keskusteltaviin teemoihin. Puolistrukturoitu haastattelu on lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun välimuoto. Puolistrukturoidussa haastattelussa jokin haastattelun näkökohta on valittu, mutta sen toteutustavassa voi olla eroja. Yksi näkemys puolistrukturoidusta haastattelusta on, että kaikille haastateltaville esitetään samat kysymykset, joihin vastaajat voivat vastata omin sanoin. Toisen näkemyksen mukaan haastattelija voi vaihdella kysymysten sanamuotoja. Teemahaastattelussa kysymysten tarkka muoto ja järjestys eivät ole keskeisessä asemassa, vaan keskustelu etenee tiettyjen keskeisten aihepiirien varassa, ja haastattelun teemat ovat kaikille haastateltaville samat. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 47–48.)

4.2 Haastattelukysymykset

Haastattelukysymyksissä (LIITE 1) kysyin, millaisia musiikinopiskelumahdollisuuksia haastateltavien lapsuudessa tarjottiin, mitä instrumentteja kotipaikkakunnalla oli mahdollista opiskella ja missä opetusta tarjottiin. Kysyin myös, mitkä asiat musiikillisessa ympäristössä ovat vaikuttaneet haastateltavan uravalintaan musiikkipedagogina, mitä tunteita ammattiopintoihin siirtyminen herätti ja miten haastateltavat kokevat lapsuuden asuinpaikan vaikuttavan ammatilliseen identiteettiinsä ja itsetuntoonsa musiikkipedagogina. Kysyin myös haastateltavien suhdetta ammattiopintoja edeltävään musiikkikoulutukseensa, ja miten he haluaisivat kehittää kotiseutunsa musiikinopiskelua.

4.3 Haastattelun toteutus

Haastattelut toteutettiin huhtikuussa 2022. Haastateltavana oli neljä Lapin maakunnassa kasvanutta musiikkipedagogiopiskelijaa, joista kolme oli asunut harvaan asutulla alueella koko lapsuutensa ja yksi oli muuttanut Lapin sisäisesti kaupungista pieneen kylään ala-asteikäisenä. Selkeyttääkseni haastateltavien lapsuudenympäristön maantieteellistä sijaintia käytän tutkimuksessani termiä ”kirkonkyläläinen” viitatessani kunnan keskustassa asuvaan haastateltavaan ja termiä ”sivukyläläinen” viitatessani kunnan keskustan ulkopuolella asuvaan haastateltavaan. Kirkonkylä tarkoittaa kylää maalaiskunnan pääkirkon ympärillä (Kotimaisten kielten keskus 2021). Kahden haastateltavan lapsuudenkoti sijaitsi pienen kunnan keskustassa ja kahden haastateltavan lapsuudenkoti sijaitsi sivukylällä. Sivukylällä kasvaneiden haastateltavien välimatkat lapsuudenkodistaan kirkonkylälle, eli kunnan keskusta, olivat 30 kilometriä ja 60 kilometriä. Haastattelut järjestettiin etähaastatteluina videopuhelun välityksellä, ja haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Kaksi haastateltavista asui yhä samalla paikkakunnalla, missä he olivat asuneet lapsuutensa, ja he suorittivat opintojaan tällä hetkellä pääsääntöisesti etäopintoina. Toiset kaksi haastateltavista asui Lapin maakunnan ulkopuolella opiskelupaikkakunnallaan. Haastateltavia lainatesani en erittele haastateltavien kommentteja suojellakseni heidän yksityisyyttään.

4.3.1 Musiikkiopinnot lapsuudessa

Kolme haastateltavista kertoi unelmoineensa jo lapsesta asti ammatista musiikin parissa. He kokivat motivaation musiikkiunelmaansa olleen sisäsyntyistä.

Oisin halunnu ihan hirveästi oppia soittaa viulua. Se oli semmoinen jostain, mä en oikeen ees tiää mistä se tuli, ku en mä ees tuntenu ketään, joka olis soittanu viulua, mutta se oli semmonen tosi syvä haave, ja sitten äiti ja isä olis hirveesti halunnu tarjota mulle semmosen mahdollisuuden.

Kaikkien kotiseudulla tarjottiin jossain välissä musiikinopetusta. Musiikinopetusta tarjosi ainoastaan kunta ja kansalaisopisto, jonka kurssivalikoiman haastateltavat kokivat suppeaksi. Yksi kirkonkyläläinen haastateltava kertoi kansalaisopiston tarjonneen opetusta pianonsoitossa, huilunsoitossa ja viulunsoitossa. Toinen kirkonkyläläinen haastateltava kertoi, että kansalaisopistossa musiikinopetusta tarjottiin pianonsoitossa ja huilunsoitossa, mutta hän sai myös yksityisesti laulutunteja. Sivukyläläiset haastateltavat kertoivat kansalaisopiston tarjonneen musiikinopetusta vain pianonsoitossa. Opetuksen

määrä ja saatavuus vaihteli paikkakuntien kesken. Yksi haastateltava kertoi viikoittaisten tuntien kestäneen kymmenisen minuuttia, kun toinen muisteli viikoittaisten tuntien kestäneen puolesta tunnista neljäänkymmeneen minuuttiin. Yhden haastateltavan kotipaikkakunnalla tarjottiin musiikin teoriaopetusta yhden kevään ajan, kunnes ryhmäkoko pieneni ja ohjattu teoriaopetus loppui, ja opiskelu siirtyi itsenäiseksi opiskeluksi. Muiden haastateltavien kotipaikkakunnilla musiikin teoriaopetusta ei tarjottu ollenkaan, vaan teoriaa opittiin omien instrumenttituntien ohessa, mikäli instrumenttiopetusta tarjottiin. Osalla haastateltavista lapsuudenaikainen instrumenttiopettaja oli pätevä, osalla opetusta tarjosi paikallinen harrastaja.

Sielä tais olla niin, että jossain vaiheessa oli mahdollisuus siinä koululla käyä pianotunneilla silleen kymmenen minuuttia per viikko, mutta muistaakseni se ei oo ollu koko mun sitä ala-aste aikaa, että jossain välissä se oli mahdollista.

4.3.2 Alueen asettamat haasteet

Jokainen haastateltava koki pitkien välimatkojen olleen keskeisin este musiikin opiskelulle. Haastateltavien lähimmät musiikkiopiston toimipisteet pisteet sijaitsivat 30 kilometrin, 80 kilometrin, 230 kilometrin ja 300 kilometrin päässä. Yhden haastateltavan kohdalla teoriaopetusta tarjottiin yhden kevään ajan, mutta opetus loppui ryhmäkoon pienentyessä. Muiden haastateltavien omalla paikkakunnalla ei tarjottu teoriaopetusta, ja pitkät välimatkat tekivät ohjattuun teoriaopiskeluun osallistumisesta mahdottoman.

Eräs haastateltava kertoi aloittaneensa kansalaisopiston pianotunnit ala-asteen alussa. Hän olisi halunnut pyrkiä musiikkiopistoon. Hänellä oli haastateltavista lyhyin välimatka lähimpään musiikkiopiston toimipisteeseen, 30 kilometriä. Hänenkin kohdallaan välimatkasta muodostui este musiikkiharrastuksen jatkamiselle, sillä kuljetuksesta tuli sopia vanhempien kanssa. Teini-iän alussa opetuksen tarjonta loppui sivukylältä, minkä jälkeen hän jatkoi musiikkiharrastusta ja harjoittelua omatoimisesti. Hän pyrki seuraavan kerran musiikkiopistoon aikuisena. Hän oli haastateltavista ainoa, joka oli käynyt musiikkiopiston.

Mie muistan, että mie olin hakemassa sinne, mutta siinä tuli vastaan kuljetukselliset ongelmat, eli en silloin sitte hakenut sinne.

Yksi haastateltavista mainitsi keskeiseksi esteeksi musiikkiharrastuksen aloittamiselle opetustarjonnan puuttumisen lisäksi musiikkiharrastuksen aiheuttamat kustannukset.

Ku ei tietty ketään opettajaa, ja sitten me oltiin aika vähävaraisia, niin ei ois ollu ehkä varaakaan, että sitäki tulee harvemmin aateltua, että jos on oikeesti köyhä, niin sitten ei Suomessakaan ihminen sitte kuitenkaan ole ihan samalla viivalla harrastusten ja tämmösten suhteen.

4.3.3 Alueella kasvamisen positiiviset vaikutukset

Toisaalta haastateltavat kokivat pitkien välimatkojen vaikuttaneen myös positiivisesti yksilölliseen kehitykseensä. Pitkiin välimatkoihin tottumisen koettiin opettavan jo lapsuudessa kärsivällisyyttä, suunnitelmallisuutta ja ajanhallintataittoa.

Varmaan se ajanhallinta, ku asuu täällä syrjässä, niin on pakko ollu olla aika hyvä tämmösissä aikataulusasioissa aina, koska siihen on oppinu. Jo ihan tämmöiset perusasiat: bussivuorot, linja-autoaikataulut – sie tiität, että täytyy pysyä aikataulussa, että sie kerkiät eri paikkoihin. Tavallaan semmosta itsenäistymistä, että sinun pittää pärjätä, että sulla ei ole kaikki siinä lähelä. Jos sie asut keskustassa, son helppo, sie käyt kaupassa, sie ostat mitä sie tarvit ja menet kotia. Täälä sinun täytyy ajatella vähä enempi ja pitemmälle ja kauskantosemmin, ei voi aatella siihen huomiseen päivään vaan. Niinkö ruokaostoksiaki ku sie teet, sinun pittää ajatella vähä pitemmälle, et sie voi joka päivä (käydä ruokakaupassa).

Jonku bändin harjoituksiin piti neljänkymmenen kilometrin päästä hakea joku kaverini. Siinä jonkinlaista malttia alkaa kasvamaan tuonne korvien väliin.

Haastateltavat kokivat rohkeuden, itsenäisyyden ja minäpystyvyyden tunteen kasvaneen. Yksi haastateltava kuvasi itseään uteliaaksi, ja toinen haastateltava kuvaili hankkineensa tietoa jo lapsena viettäen aikaa kirjastossa ja internetissä. Yksi haastateltava koki oppineensa itseohjautuvuutta jo lapsena, sillä oppiminen ja opintojen tavoitteellisuus ei ollut kovin opettajalähtöistä. Hän kuvaili taustansa perusteella itseään nykyään periksiantamattomaksi. Myös muut haastateltavat kuvasivat harrastamisen olleen omatoimista. Yksi haastateltava, jonka kotipaikkakunnalla ei tarjottu juurikaan musiikinopetusta, kertoi lapsuudessa leikkineensä kotoa löytyvillä soittimilla, tehneensä niillä omia lauluja ja lauleskeleensa usein metsässä itseksensä.

Ei sua kukaan sinne bussipysäkille vie, sie olet mennyt sinne itse ja se ei ole talon vieressä se bussipysäkki, niinku keskustassa voi olla, että ehkä se on positiivinen vaikutus ja on uskallusta lähteä, kun tietää että pärjää.

Olen oppinu tulemaan erilaisten ihmisten kanssa toimeen. – Sulla ei ollu varaa valita kaveria koulussa, niinku isommassa koulussa on, olet siinä porukassa mikä sielä on, ja tulet toimeen niitten ihmisten kanssa ketä sielä on. - On oppinu ala-asteelta asti sen, että yks- ja kutosluokkalaiset on samala välitunnilla porukassa, niin varmaan se on kasvat- tanu sillä tavalla, että on semmonen helposti toimeen tuleva ihmisten kanssa ja on itse- varma siinä, että mitä sie haluat tehdä, ja jos jotaki tavoittelet, niin lähe sitä kohti.

Harvaan asutulla seudulla kasvamisen positiivisena puolena haastateltavat kokivat myös luonnon lä- heisyyden ja elinympäristön rauhallisuuden verrattuna kaupungissa asumiseen. Kolme haastateltavista mainitsi henkilökohtaisen luontosuhteen vaikuttaneen yksilölliseen kasvuunsa tai olevan keskeinen osa oman ammatti-identiteetin rakentumisesta.

On ollu lapsena se yhteys siihen luontoon, ja ollu siellä ja leikkiny yksikseen ja tehny omia lauluja.

Pohjoisessa asuminen kyllä vaikuttaa minusta todella paljon suotuisasti siihen (ammatti- identiteettiin) - kyllä tämä ympäristö antaa siihen ammattiin semmosta jonkilaista rau- haa ja etäisyyttä.

Yksi haastateltava mainitsi keskeisenä kokemuksena kilpailullisuuden puuttumisen kotiseudullaan, ja hän koki sen osaltaan säilyttäneen musiikinopiskelun leikkimielisyyden ja ilon.

Musta tuntuu, että sai kasvaa tosi rauhassa ja ilotellen ja leikitellen siihen musiikkihom- maan - ettei tarvinnu vaikka mieltää yhtään mitään kilpailuasiasiaa, koska mie en tienny soittaako kukaan muu ja kiinnostiko ketään muuta musiikki ku minua, niin sai tosi paljon tilaa kasvaa ja tehdä sitä hommaa. Ja mun on tosi vaikea itseasiassa nykyään mieltää mi- tään kilpailua tämän asian suhteen, koska se ei ole mulle yhtään luonnollista ja en ole kokenu sitä sieltä lapsuudesta asti.

4.3.4 Musiikkiopintoihin siirtyminen ja verkostoituminen

Jokainen haastateltava oli suorittanut musiikkiopintonsa muualla kuin kotipaikkakunnallaan. Kolme haastavista oli muuttanut uudelle paikkakunnalle, jossa mahdollisuus musiikin jatko-opiskeluun tarjot- tiin, yksi kulki opintoihin kotipaikkakunnaltaan. Kolme haastateltavista oli suorittanut musiikin amma- tillisen perustutkinnon. Musiikkiopintoihin siirtyminen herätti monenlaisia tunteita. Osa haastatelta- vista koki musiikkiopintojen aloittamisen jännittäväksi, ja jokainen haastateltava koki ensisijaisesti kii- tollisuutta saadessaan viimein mahdollisuuden opiskella musiikkia. Monet olivat ylpeitä itsestään pääs- tessään toteuttamaan lapsuuden unelmiansa. Monet haastateltavat mainitsivat olleensa tyytyväisiä

päästessään suorittamaan tutkintoja, sillä niiden suoritusmahdollisuutta ei tarjottu useimpien haastateltavien kotipaikkakunnalla. Vain yksi haastateltava kertoi suorittaneensa tutkinnon instrumentistaan kotipaikkakunnallaan ja pohti, miten tutkintosuoritus oli järjestetty käytännössä, sillä muissa instrumenteissa niitä ei järjestetty. Musiikkiopintojen alku herätti myös epävarmuutta, riittämättömyyden tunnetta ja häpeää.

Oli ihan tosi jännää, just sillä tavalla, että kaikki muut on varmasti jo niin pitkällä tässä musiikkiasiassa, ja itse olen tehnyt sen mitä olen pystynyt kotona tekemään, mutta että onko tarpeeksi ja pääseekö osallistumaan prokkiksiin, kun ei ole niin paljon taustaa. Ja just teoriaopinnot, joita kovasti kyllä odotin silloin, mutta jännitti ihan hirveästi, että olenko se idiootti siellä, joka ei kerta kaikkiaan tajua yhtään mitään.

Yksi haastateltava kuvasi kontrastia lapsuuden ja uuden opiskelupaikkakunnan musiikillisen ympäristön välillä. Lapsuuden asuinpaikkakunnalla hän oli yksi harvoista musiikin harrastajista. Hän koki musiikillisen ympäristön kannustavaksi ja turvalliseksi, ja musiikinopiskelun leikkimieliseksi ja iloa tuottavaksi. Uuteen ympäristöön sopeutuminen herätti monenlaisia tunteita.

Oli vähä märkä rätki naamaan, sitte ku meni sinne musalukioon. Ehkä ihan hyvä reality-check, että on tosiaan muitaki, jotka tekee tätä hommaa, ja tekee sen itseasiassa paremmin, koska ne on saanu enemmän opetusta, mutta ei se ole silti hidastanu minua, se oli vaan ihan hyvä huomata.

Osa haastateltavista kertoi yhä toisinaan vertailevansa omaa koulutustaustaansa kanssaopiskelijoiden koulutustaustaan ja riittämättömyyden tunteen nousevan ajoittain yhä ammattiopinnoissakin. Kaikki haastateltavat kokivat olevansa silti pääasiassa tyytyväisiä musiikkiopintoihinsa ja ylpeitä taustastaan.

Kyllä aina ikuisesti on tunne siitä, että on jälessä muista, niistä, jotka on saanu alottaa jo lapsena, ku ei ite ole lapsena päässy edes muskariin.

Nyt ku asuu täällä Helsingissä ja tuntuu että ihmiset, jotka on tänne päätyne opiskelemaan, niin on aika pitkälti tältä alueelta, että ne on ihan pienestä pitäen ollu jossain pop/jazz-konservatorion hommissa mukana. Kyllä jossain määrin ehkä jopa hävettää, mutta toisaalta on myös ihan tosi ylpeä siitä, että on ponnistanu sieltä, missä ei ollut todellakaan niin paljon tarjontaa, ja on raivannu sen polun sieltä tänne asti.

Yksi kotiseudullaan asuva haastateltava koki paikallisuuden eduksi työllistymiselle, sillä verkostot ja suhteet olivat ehtineet kehittyä pitkään. Hän koki myös pohjoiseen vuodenvuorokiertoon tottumisen paikalli-

sen eduksi. Yksi kotiseutunsa ulkopuolella asuva haastateltava koki verkostoitumisen uudella paikkakunnalla keskeiseksi haasteeksi ammatissaan, sillä se ei ollut hänelle lapsuudessa tuttua, ja verkostoitumisen toimintatavat tuntuivat vierailta.

Jotenki tosi paljon vaikeampi verkostoitua, ku ei jotenkin kasvanu musiikkiopistomaisessa ympäristössä, missä tapais niitä ihmisiä, jotka tekee tätä myös. On tuntunu vaikealta sitten uida semmosessa ympäristössä, nimenomaan musiikillisessa mielessä, että hei, mä olen muuten laulaja, mä voisin tulla joskus jotain sun kanssa tekeen – tuntuu ihan tosi vaikealta.

4.3.5 Motiivi uravalintaan

Keskeiseksi tekijäksi uravalinnassaan musiikkipedagogiksi haastateltavat mainitsivat perheeltä ja ympäristöltä saadun tuen musiikin opiskeluun. Kolme haastateltavista kertoi myös instrumenttiopettajien kannustuksen olleen keskeinen motiivi hakea musiikin jatko-opintoihin. Yksi haastateltava mainitsi soittoharrastuksen säännöllisyyden, tarjotut esiintymismahdollisuudet ja niiden tuottamat merkitykselliset kokemukset keskeisiksi tekijöiksi musiikinopiskelun jatkamiselle. Hänen kohdallaan soittoharrastus oli pääasiassa ohjaamatonta yhteissoittoa, ja yhtyeen jäsenet järjestivät harjoituksia omatoimisesti. Päästyään musiikin jatko-opintoihin toisella paikkakunnalla hän loi verkostoja, mikä lisäsi hänen kysyntäänsä muusikkona ja konserttitarjousten määrää. Hän toimi päätoimisena muusikkona ammatikseen muutaman vuoden.

Kukaan haastateltavista ei kokenut peruskoulun musiikinopetuksen vaikuttaneen keskeisesti omaan uravalintaansa musiikkipedagogina. Kolmen haastateltavan muistot koulun musiikinopetuksesta olivat pääasiassa epämotivoivia. Useat haastateltavat kertoivat, että opettajalla ei ollut aiheeseen koulutuksellista pätevyyttä ja musiikintunneilla oli usein mm. levyraateja ja yhteislaulua. Yksi haastateltava kertoi koulun musiikintuntien ainoina soittimina olleen piano ja nokkahuilut. Vasta muutettuaan kirkonkylälle 60 kilometrin päähän musiikkiluokassa oli myös rumpusetti.

Itelle henkilökohtaisesti ne oli aika puuduttavia ja tylsähköjä ne musiikin tunnit, koska minusta sitä musiikillista antia ei ollu sielä ihan hirveästi. Muita ei ehkä niin paljo kiinnostanu ku itteäni.

4.3.6 Musiikkipedagogina harvaan asutetulla seudulla

Yksi Lapin maakunnassa instrumenttiopettajana työskentelevä haastateltava kertoi keskeisiksi käytännön haasteiksi työssään välimatkojen tuottaman ajallisen haasteen ja alueen olosuhteiden tuottamat haasteet. Hän kertoi matkustamiseen kuluvan merkittävän osan työpäivästään ja kertoi olosuhteiden aiheuttavan arjessa käytännön haasteita, esimerkiksi auton käynnistyminen kovalla pakkasella. Yksi haastateltava kertoi keskeiseksi haasteeksi musiikkipedagogin työssä resurssien hankkimisen haasteet. Hän kertoi opetukseen vaadittavan materiaalien ja laitteiston tilaamisen vievän aikaa, eikä materiaaleja ja laitteistoa ollut usein mahdollista kokeilla etukäteen. Hän koki myös oman taidon kehittämisen, kuten kursseille ja luennoille osallistumisen, vaikeaksi ja kalliiksi pitkien välimatkojen vuoksi. Hän piti negatiivisena puolena alueen kulttuurielämän puutteellisuutta ja kertoi oman osaamisen kehittämisen ja kulttuurielämän järjestämisen vaativan omaa aktiivisuutta.

Helpompi olis, ko ois Tampereella - mennä musiikkiliikkeeseen ja aukaset (kirjan) - "Joo tää on hyvä kirja" - ja ostat ja menet kotia, niin sie selviät kahessa tunnissa, niin täällä menee puoltoista viikkoa.

Jokainen haastateltava koki tärkeäksi, että mahdollisuus musiikin harrastamiseen tarjottaisiin myös harvaan asutetuilla seuduilla. Kolme kertoi henkilökohtaiseksi haaveekseen pystyä tuomaan omalla koulutuksellaan mahdollisuuksia musiikinopiskeluun myös haja-asutusseuduille ja kuntien keskustojen ulkopuolelle.

Haja-asutusseudulla asuminen, siellä ihminen kohtaa aika monenlaisia haasteita mitä ehkä semmoset ihmiset ei ymmärrä, jotka ei ole semmosessa paikassa asunu. Että ehkä semmonen tietynlainen vaikea tausta voi lisätä esimerkiksi tietynlaista empatiakykyä ja ymmärrystä, minkä mä uskon et sitte välittyy ihmisenä ja opettajana.

Opettajana ymmärtää sen, että syrjäkyliinki täytyy niitä palveluita tarjota - että sie osaat ajatella, että niitä ihmisiä on ympäri kuntia.

Olis tosi kivaa pystyä ite tällä omalla koulutus pohjalla tuomaan sitä koulutusta sinne, missä sitä ei ole. - Tarjota sitä mahdollisuutta sinne, niille lapsile ja nuorile ja aikuisille, ylipäättään ihmisille.

Ite haluaisin ehottomasti tänne kyliin tarjota niitä kursseja, ku halukkaita toki on. Että annettaisiin mahdollisuus kaikile, jotka sitä haluaa.

Oishan se nyt hienoa, että haja-asutusseudulla olis mahdollisuus harrastaa asioita, että ihmisten ei oo pakko muuttaa sieltä pois. Mutta, niin, nää on vaikeita kysymyksiä.

5 POHDINTA

Haastateltavat kokivat harvaan asutulla alueella kasvamisen vaikuttaneen ainakin jollakin tavalla siihen, millaisena he näkevät itsensä nyt. He yhdistivät tiettyjä persoonansa osia alueella kasvamiseen ja kokivat ne puolet itsestään myös henkilökohtaisina vahvuuksinaan. Haastateltavat mainitsivat mm. kärsivällisyyden, suunnitelmallisuuden, ajanhallintataidon, rohkeuden, itsevarmuuden, itseohjautuvuuden ja periksiantamattomuuden sellaisina piirteinä itsessään, joihin he kokivat kotipaikkansa maantieteellisellä sijainnilla olleen merkitystä. He kokivat myös luonnon läheisyyden vaikuttaneen siihen, millaiseksi yksilöiksi he olivat kasvaneeet. Paasin (1996) mukaan alueen identiteetti rakentuu mm. luonnon kautta, ja alueellinen identiteetti vaikuttaa yksilön turvallisuudentunteeseen.

Haastatteluissa ilmeni, että musiikin harrastajien vähäinen määrä lapsuudessa synnytti monenlaisia tunteita. Harrastajien pieni määrä vaikutti yhteissoittomahdollisuuksiin ja yhteyden tunteeseen. Musiikkiharrastuksesta saatavien kavereiden määrä oli pieni tai niitä ei ollut ollenkaan. Pienellä paikkakunnalla oppi tulemaan myös kaikkien kanssa toimeen, sillä kavereita oli vähän. Toisaalta harrastajien pieni määrä vaikutti myös opetuksen tavoitteellisuuteen ja harrastajien keskinäiseen kilpailuun. Keskinäistä kilpailua ei juuri ollut, vaan jokainen musiikin harrastaja sai mahdollisuuksia esiintyä ja näyttää osaamistaan. Opetus keskittyi harrastamisen iloon, eikä tavoitteena ollut tutkintojen suorittaminen. Moni haastateltava koki saaneensa yhteisöltään kannustusta musiikkiharrastusta kohtaan. Kun keskinäisen kilpailun määrä on pienempi, yksilöllä on suurempi mahdollisuus kokea erityisyyttä ja hyväksyntää, sillä huomiosta ei ole kilpailemassa niin moni muu. Hyväksynnän tunne vahvistaa itsetuntoa ja yksilön käsitystä itsestään.

Pidin merkittävänä huomiona sitä, että jokainen haastateltava kertoi haastattelussa oma-aloitteisesti tutkintojen suorittamisesta. Moni haastateltava koki ylpeyttä suoritetuista tutkinnoista puhuessaan. Kansalaisopiston opinnoissa tutkinnoilla ei ole merkittävää roolia opetussuunnitelmassa (Kansalaisopistojen liitto), ja useimmilla paikkakunnilla ei tarjottu mahdollisuutta tutkintojen suorittamiseen. Vain yksi haastateltavista oli suorittanut tutkinnon lapsuuden musiikkiopintojensa aikana. Musiikkikoulutukseen hakiessa pyydetään usein ilmoittamaan suoritettut tutkinnot, joita itsenäisillä opiskelijoilla ei välttämättä ole. Tutkinnot ovat todiste osaamisesta. Siinä missä musiikkiopistomaailman musiikillisessa ympäristössä musiikin opiskelijat saattavat asettaa tutkinnon arvosanan perusteella itsensä ympäröivän kulttuurinsa sosiaalisen hierarkiaan, harvaan asutetuilla seuduilla tutkinnon suorittamisella itsessään voi olla vaikutusta yksilön asemaan omassa yhteisössään. Tutkintojen suorittaminen on usein

käytännön syistä vaikeaa haja-asutusseudulla, joten tutkinnon suorittanut on jokseenkin erityisase-massa suhteessa muihin seudun asukkaisiin, sillä hänellä on todiste osaamisestaan.

Haastateltavat ottivat oma-aloitteisesti puheeksi haastatteluissaan myös teoriaopinnot tai niiden puutteen. Monien kotipaikkakunnalla ei ollut mahdollisuutta ohjattuun teoriaopiskeluun. Teoriaopinnoissa on musiikillisten taitojen opiskeluun verrattuna selkeämmät arviointikriteerit. Vastaus on yleensä joko oikein tai väärin, ja yksilön tietämystä voidaan mitata selkeästi. Mikäli lapsuudessa ei ole ollut mahdollisuutta ohjattuun, opetussuunnitelman mukaiseen teoriaopetukseen, on todennäköistä, että itsenäiselläkin opiskelijalla on tiedoissaan aukkoja. Itsenäinen teoriaopiskelu on myös lapselta paljon vaa-dittu. Yksi haastateltava kertoi jännittäneensä teoriaopintojen alkua muuttaessaan uudelle paikkakun-nalle musiikkilukioon. Hän kertoi miettineensä, onko hän luokan huonoin. Osalla haastateltavista sa-manlaisia tunteita heräsi toisinaan aikuisenakin. Yksi haastateltava kertoi kokevan olevansa jatkuvasti jäljessä muista. Tunne on ymmärrettävä, kun kyseessä on ala, jossa perusoletuksena opiskelu aloite-taan jo alakouluikäisenä, joten jäsenyys tähän mikrokulttuuriin on monelle alan toimijalle osa elämän peruskokemusta. Mikrokulttuuriksi kutsutaan mm. kykyjen, sosiaalisen aseman ja asuinpaikan mukais-ten viitekehysten jäsenyyksistä rakentuvaa yksilön elämäntapaa (Räsänen 2020, 20). Marginaaliryh-mänä harvaan asutetulla seudulla kasvaneet pyrkivät sitten osalliseksi uuteen musiikilliseen ympäris-töönsä varttuneempana, ja heidän elämän peruskokemuksensa eroavat näin merkittävästi muiden alan toimijoiden peruskokemuksista.

Yksi keskeinen huomaamani ero kotiseudullaan asuvien ja sieltä pois muuttaneiden haastateltavien vä-lillä oli kotiseutuun liittyvien negatiivisten tuntemusten ilmaisussa. Kysyessäni haastateltavien lapsuu-den kotipaikan vaikutuksista nykyiseen ammatti-itsetuntoon, opiskelupaikkakunnalla asuvat haastatel-tavat kertoivat kokeneensa yhä ajoittain huonommuudentunnetta ja häpeää taustastaan. Kotipaikkakun-nallaan asuvat eivät tuoneet tällaisia ajatuksia ilmi haastatteluissa. Opiskelupaikkakunnalla yksilön arki on täynnä muita musiikin osajia, ja vertailun tunteita voi herätä todennäköisemmin kuin pienellä paikkakunnalla, jossa musiikin harrastajia on vähän. Toisaalta myös yksilön otettua fyysistä etäisyyttä lapsuuden kotiseudustaan lienee myös helpompaa ilmaista ne asiat, joihin oli paikkakunnalla tyytymä-tön, sillä alue ja sen kulttuuri eivät ole enää osa yksilön arkitodellisuutta.

Harvaan asutuilla alueilla haasteena on pätevien opettajien saaminen. Väestötiheydeltään pienet kunnat ovat usein köyhiä, ja musiikinopiskelijoiden määrän ollessa pieni, on opetustyöllä vaikea elättää itse-ään. Keskeisenä käytännön haasteena musiikkipedagogin työnkuvassa Lapin maakunnassa on välimat-kojen tuottama ajallinen haaste ja olosuhteet. Harvaan asutetulla seudulla työskentely edellyttää lähes

poikkeuksetta omaa autoa, sillä julkista liikennettä tarjotaan harvakseltaan. Olosuhteet aiheuttavat käytännön haasteita. Auringon valon määrän muutos napapiirin yläpuolella, kesäajan yötön yö ja talviajan kaamos, saattaa vaikuttaa yksilön unen laatuun ja mielialaan. Talvisin auton lämmitys ja lumesta puhdistaminen vie aikaa, mikäli lämmintä autotallia ei ole käytettävissä. Ajokelit vaihtelevat ja polttoainekustannukset ovat korkeat. Pitkät välimatkat asettavat käytännöllisten haasteiden lisäksi myös taloudellisia haasteita sekä opettajalle että opetettavalle. Mikäli musiikinopetusta ei tarjota oppilaan omalla paikkakunnalla, on musiikinopetuksen hankkiminen yksityisesti ja kuljetus sille paikkakunnalle, missä sitä tarjotaan, perheen taloudelle merkittävä kulu.

Nyky aika eroaa haastateltavien kokemuksista siinä, että etäopetus on yleistynyt ja musiikinopiskelu mahdollistuu näin laajemmalle alueelle. Harvaan asuttujen alueiden musiikinopiskelun kehittämiseksi näen keskeisenä ratkaisuna valtion ja muiden tahojen tukemat hankkeet. Niiden kautta musiikin lähiopiskelu mahdollistuisi myös harvaan asutuilla seuduilla. Musiikkikoulutuksen myötä useammat yksilöt saisivat valmiudet musiikin ammattiopintoihin, ja osan palatessa kotiseuduilleen he tuovat myös ammattitaitonsa alueelle. Jokainen haastateltava koki tärkeäksi haja-asutusseutujen musiikkielämän rikastamisen, ja monelle haastateltavalle musiikkikoulutuksen tarjoaminen omalla panoksellaan oli heidän henkilökohtainen unelmansa. Yksi haastateltava mainitsi tietynlaisen vaikean taustan voivan lisätä empatiakykyä. Harvaan asutulla seudulla kasvanut ja sieltä musiikin ammattilaiseksi ponnistanut ymmärtää haja-asutusseutujen haasteet, joten hänellä on henkilökohtainen motiivi kehittää alueen musiikillista toimintaa. Omistautuneiden yksilöiden avulla myös harvaan asuttujen alueiden kulttuurielämä säilyy.

6 YHTEENVETO

Oma musiikillinen taustani koostuu haastateltavien tapaan pääasiassa omatoimisesta harrastamisesta ja kansalaisopiston opinnoista. Tutkin ja kirjoitin ennen haastattelujen aloittamista Suomen musiikinopiskelumahdollisuuksista ja sain selkeämmän kuvan musiikinopiskelun eri organisaatioista. Perehdyin myös identiteetin muodostumiseen ja siihen, miten yksilö rakentaa käsityksen itsestään. Tutkimuskysymyksiä kirjoittaessani yritin laatia kysymykset mahdollisimman neutraaleiksi, jotta oma, samantapainen taustani, ei vaikuttaisi haastateltavien vastauksiin.

Opinnäytetyöni on pintapuolinen katsaus yksilön kokemuksista harvaan asutulla seudulla kasvamisesta ja sen vaikutuksista musiikkipedagogin ammatti-identiteettiin. Haastattelujen varsinkin minuutta ja identiteettiä käsittelevät aiheet ovat jokaiselle hyvin henkilökohtaisia, ja niitä voi olla vaikea ilmaista tutkimushaastattelussa. Identiteettityö vaatii yksilöltä aktiivista henkilökohtaista paneutumista ja kiinnostusta aiheen käsittelyyn. Opinnäytetyöprosessini aluksi aloin tutkimaan identiteettiä koskevaa kirjallisuutta. Sain käsityksen identiteetti-termin laajuudesta ja niistä valtavan moninaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat yksilön kokemukseen itsestään. Pysin kysymyksissäni keskittymään haastateltavien rooliin musiikkipedagogiopiskelijoina, ja minkälaiseksi he kokevat ammatti-identiteettinsä. Uskon, että kertomalla haastattelun aluksi lyhyesti, mitä tarkoitan identiteetillä, mistä tekijöistä sen ajatellaan koostuvan, ja kysymällä yksilöiden näkökulmia ensin koko identiteetistään ja sitten kulttuuri-identiteetistään, olisin voinut herättää haastateltavissa vielä laajempaa pohdintaa omien juurien vaikutuksesta haastateltavaan ja sitä myötä myös hänen ammatilliseen identiteettiinsä. Jatkotutkimuksena aiheeseen haluaisin perehtyä ulkoisten tekijöiden, mm. opiskelun, vuoksi kotiseudulta pois muuttamisen vaikutuksesta yksilöön, yksilön kulttuurisen ristiriidan kokemukseen vaikuttavista tekijöistä, ja taidemusiikin opiskelun suhteesta yksilön kulttuuri-identiteettiin.

Jokainen haastateltava osallistui mielellään haastatteluun ja koki tutkimusaiheen mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi. Voi olla, että moni haastateltava koki opinnoissaan erillisyyden tunnetta. Oman taustan ollessa erilainen kuin valtaosalla on vaikea löytää ihmisiä, joihin samaistua. Koulutuksen hankkimiseksi on ollut pakko muuttaa pois kotiseudultaan tai kulkea satojen kilometrien pituista välimatkaa, ja oppia sopeutumaan uudenlaiseen elinympäristöön ja kulttuuriin. Koulutuksessa opiskelijatovereiden kanssa käytävissä arjen keskustelutilanteissa kokemusten erilaisuus korostuu, minkä saattaa aiheuttaa hämmennystä yksilön identiteetin pohdinnan prosessissa.

Eriksonin teorian mukaan identiteetti alkaa rakentua 12–20 vuoden iässä (Mäki-Kulmala 2015, 141), eli haastateltavien keskeinen identiteettiä koskeva kriisi tapahtui heidän asuessaan vielä lapsuutensa elinympäristössä. Harvaan asutetulla seudulla kasvaneiden identiteetin muodostaminen on siis alkanut kovin erilaisessa elinympäristössä verrattuna tiheämmin asutetulla seudulla kasvaneisiin. Alueellinen identiteetti on keskeinen identifikaation lähde, ja kotiseudun ulkopuolella opiskelu voi pakottaa yksilön pohtimaan identiteettiään: sitä, kuka hän on, mihin hän kuuluu ja mikä on hänen suhteensa ympäristöönsä.

LÄHTEET

- Alcoff, L. & Mendieta, E. 2003. *Identities: Race, class, gender, and nationality*. Malden, MA: Blackwell.
- Anttonen, P. 2009. Kulttuurin, perinteen ja perinnön kysymyksiä. *Elore*, 16(1), 1–8. Saatavissa: <https://doi.org/10.30666/elore.78777>. Viitattu 7.4.2022.
- Aula M. 2016. Lapissa korkeakoulutetuilla yhä vaikeampi työllistyä. *Yle*. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9074224>. Viitattu 15.5.2022.
- Britannica. 2022a. *Encyclopædia Britannica, Inc.* Saatavissa: <https://www.britannica.com/biography/Confucius>. Viitattu 15.5.2022.
- Britannica. 2022b. *Encyclopædia Britannica, Inc.* Saatavissa: <https://www.britannica.com/biography/Solon>. Viitattu 15.5.2022.
- Brännare S. 2015. Suomalaiset ovat köyhää sakkia. *Yle*. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8306728>. Viitattu 15.5.2022.
- Dunderfelt, T. 1997. *Elämänkaaripsykologia: Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen*. 9. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Erikson, E. H. 1982. *Lapsuus ja yhteiskunta*. 2. tark. p. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Eteläpelto, A., & Vähäsantanen, K. 2010. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Teoksessa T. Asunmaa & P. Räihä (toim.) *Samalta viivalta 4*. Valtakunnallisen kasvatustalan valintayhteistyöverkoston (VAKAVA) kirjallisen kokeen aineisto 2010. Jyväskylä: PS-kustannus, 45–67.
- Heinström J., Ropo E. & Sormunen E. 2015a. Identiteetti ja informaatiolukutaito oppimisen ja opetuksen haasteena. Teoksessa J. Heinström, E. Ropo & E. Sormunen (toim.) *Identiteetistä informaatiolukutaitoon - tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija*. Tampere: Tampere University Press, 9–16. Saatavissa: <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/32889/594960.pdf>. Viitattu 4.4.2022.
- Heinström J., Ropo E. & Sormunen E. 2015b. Yhteenveto – tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija. Teoksessa J. Heinström, E. Ropo & E. Sormunen (toim.) *Identiteetistä informaatiolukutaitoon – tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija*. Tampere: Tampere University Press, 321–331. Saatavissa: <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/32889/594960.pdf>. Viitattu 4.4.2022.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1995. *Teemahaastattelu*. 7. painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.
- James, W. 1950. *The principles of psychology*. Vol. I. New York: Dover Publication.

- Kansalaisopistojen liitto KoL. *Tietopankki: Kansalaisopistot*. Saatavissa: <https://kansalaisopistojen-liitto.fi/tietopankki/kansalaisopistot/>. Viitattu 12.5.2022.
- Kansalaisopistot. 2022a. *Kansalaisopistot pähkinänkuoressa*. Saatavissa: <https://kansalaisopistot.fi/kansalaisopistot-pahkinankuoressa/>. Viitattu 12.5.2022.
- Kansalaisopistot. 2022b. *Opistojen yhteystiedot*. Saatavissa: <https://kansalaisopistot.fi/kansalaisopistot/>. Viitattu 12.5.2022.
- Kasurinen R. 2015. Maalle muutto on surkea sijoitus – 300 000 euroa kustantaneen talon hintalappu voi olla nyt 200 000 euroa. *Yle*. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8481163>. Viitattu 15.5.2022.
- Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. 2021. *Kielitoimiston sanakirja*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonanakirja.fi/kirkonkylä>. Viitattu 11.5.2022.
- Koski-Heikkinen, A. 2014. *Ammatillisen opettajan identiteetti ja auktoriteetti: Ammatilliset opettajat ja opiskelijat ideaalia ammatillista opettajuutta etsimässä*. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino. Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-484-709-4>. Viitattu 11.5.2022.
- Laki ammatillisesta koulutuksesta*. 11.8.2017/531. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170531>. Viitattu 12.5.2022.
- Laki taiteen perusopetuksesta*. 21.8.1998/633. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>. Viitattu 12.5.2022.
- Laki vapaasta sivistystyöstä*. 21.8.1998/632. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>. Viitattu 12.5.2022.
- McAdams, D. P. 1997. The case for unity in the (post) modern self. Teoksessa R. D. Ashmore & L. J. Jussim (Eds.) *Self and identity: Fundamental issues*. New York: Oxford University Press, 46–78.
- Mead, G. H. 1934. *Mind, self and society*. 18th impression. Chicago: University of Chicago press.
- Mäki-Kulmala H. 2015. Valinta ja itseys Eriksonista Kierkegaardiin. Teoksessa J. Heinström, E. Ropo & E. Sormunen (toim.) *Identiteetistä informaatiolukutaitoon – tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija*. Tampere: Tampere University Press, 139–161. Saatavissa: <https://lib-rary.oopen.org/bitstream/handle/20.500.12657/32889/594960.pdf>. Viitattu 4.4.2022.
- Määttänen, P. 1995. *Filosofia: Johdatus peruskysymyksiin*. Helsinki: Gaudeamus.
- Opintopolku. 2022. *Musiikkialan perustutkinto*. Saatavissa: <https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000000037>. Viitattu 12.5.2022.
- Opetushallitus. 2017. *Musiikki taiteen perusopetuksessa (2017–)*. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/musiikki-taiteen-perusopetuksessa-2017>. Viitattu 12.5.2022.

- Paasi, A. 1996. Alueellinen identiteetti ja alueellinen liikkuvuus: suomalaisten syntymäpaikat ja nykyiset asuinalueet. *Terra* 108(4).
- Rautio P. 2006. Historiallista johdattelua minä- ja identiteettitutkimukseen. Teoksessa P. Rautio & M. Saastamoinen (toim.) *Minuus ja identiteetti: sosiaalipsykologinen ja sosiologinen näkökulma*. Tampere University Press, 9–22. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:951-44-6840-6>. Viitattu 4.4.2022.
- Ropo, E. 2015. Identiteetti tutkimuskohteena. Teoksessa J. Heinström, E. Ropo & E. Sormunen (toim.) *Identiteetistä informaatiolukutaitoon – tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija*. Tampere: Tampere University Press, 26–47. Saatavissa: <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/32889/594960.pdf>. Viitattu 4.4.2022.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2009. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa J. Ruusuvuori, L. Tiittula, & T. Aaltonen. *Tutkimushaastattelu ja Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino, 22–56.
- Räsänen, M. 2020. Kulttuuri-identiteettiä rakentamassa. Teoksessa J. Alisaari, N. Kekki, R. Kivimäki, S. Kivipelto, K. Kuusento, E. Lehtinen, A. Raunio, E. Repo, S. Sissonen, M. Tyrer & H. Vignren (toim.) *Minästä kiinni – perusopetuksen oppimateriaali moninaisista identiteeteistä*. Turku: Turun yliopisto, 19–33. Saatavissa: <https://research.utu.fi/converis/getfile?id=49307690&portal=true&v=1>. Viitattu 7.4.2022.
- Saastamoinen M. 2006. Minuus ja identiteetti tutkimuksen haasteina. Teoksessa P. Rautio & M. Saastamoinen (toim.) *Minuus ja identiteetti: sosiaalipsykologinen ja sosiologinen näkökulma*. Tampere: Tampere University Press, 168–180. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:951-44-6840-6>. Viitattu 4.4.2022.
- Suomen musiikkioppilaitosten liitto. *Musiikinopetus Suomessa*. Saatavissa: <http://www.musicedu.fi/musiikin-opetus-suomessa/>. Viitattu 12.5.2022.
- Tilastokeskus. 2021. Kotitalouksien varallisuus 2019. Suomen virallinen tilasto. Saatavissa: https://www.stat.fi/til/vtutk/2019/vtutk_2019_2021-06-08_fi.pdf. Viitattu 15.5.2022.
- Varto, J. 1992. *Laadullisen tutkimuksen metodologia*. Helsinki: Kirjayhtymä.

Haastattelukysymykset

Oliko kotipaikkakunnallasi mahdollisuus opiskella lapsena musiikkia? Mitä ja miten?

Toimiiko alueellasi tällä hetkellä musiikkiopisto? Tarjotaanko alueellasi musiikin opetusta?

Mitkä asiat musiikillisessa ympäristössäsi ovat vaikuttaneet uravalintaasi?

Mitä tunteita musiikin ammattiopintoihin siirtyminen herätti?

Miten koet lapsuuden asuinpaikkasi vaikuttavan ammatti-identiteettiisi ja ammatti-itsetuntoosi?

Mikä on suhteesi musiikkikoulutukseesi?

Miten haluaisit kehittää alueesi musiikinopiskelua?